

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СПРИЙНЯТТЯ ЧОРНО-БІЛОЇ ФОТОГРАФІЇ

Баб'як В.С.

Науковий керівник – канд. філос. наук, доц. Бакаленко О.А.

Харківський національний університет радіоелектроніки

(61166, Харків, пр. Науки, 14, каф. філософії)

e-mail: viktoriia.babiak@nure.ua

Today it is difficult to imagine life without a photograph accompanying a person from the moment of his birth. We make the assumption that we see based on expectations, beliefs, previous knowledge and previous experience. Just a frank and kind shot in the monochrome is remembered for a long time, and the image created only by light and shadow conveys emotions most deeply. This can have a lasting impact on our mood, emotions, thoughts and attitudes, on certain things.

Чорно-білі світлина не втрачають своєї актуальності. Ахроматичні кольори – білий, чорний і всі відтінки сірого кольору – стимулюють виникнення певних реакцій, що важливо дослідити. Сьогодні цей жанр застосовується при роботі дизайнерів, а також у соціальних мережах людей, що провокує досить стрімке розповсюдження фотографій у світі.

Згідно культурно-історичного підходу в психології фотографії, фотографія впливає на свідомість пересічної людини як носія культури [1]. Феномен фотографії досліджують як спосіб комунікації (В. Флюссер), як знакову систему (Р. Барт, У. Еко), як соціальну практику (П. Бурдьє), як візуальне втілення соціального розвитку і прискорення життя (П. Вирильо).

Фотографія – це не просто знімок, на якому зображений певний момент, це спосіб донести емоцію. Вона доторкається до найпотаємнішого, самого глибокого, що є у нашій душі. Фотографія завжди викликає у нас бажання поділитися з іншими тим, що ми вважаємо важливим, цікавим, найголовнішим. У монохромному варіанті можна більш чітко зчитувати представлений нам образ. Наявність кольору в портреті супроводжується практично повною відкритістю сюжету. А тут робиться акцент на емоційне сприйняття. У даному випадку аналіз фотографії допомагає розвивати людську уяву. Це працює на рівні нашої підсвідомості.

Чорний колір, з одного боку, пов'язаний з чимось негативним, злим, а з іншого – зі загадковістю і глибиною думки. Багато хто вважає його кольором трауру, асоціює зі смертю, руйнуванням, сумом, стражданням і депресією [2]. У людей можуть зникати позитивні спогади і почуття, багатьох він пригнічує і навіть вводить у заціпеніння. Здається, що використання чорного кольору у фото спричиняє меланхолічний настрій, але це не так. Головною метою дизайнера або фотографа є його використання на свою користь, привернення уваги людини через глибину і життєву силу. Темні відтінки допомагають висловлювати індивідуальне сприйняття світу і знаходити стиль життя. Антипатія до чорного кольору, навпаки, говорить про небажання, заперечення, самообмеження людини.

Білий колір сприймається як «порожнеча», інколи не помічається. Він символізує абсолютну свободу і початок нового, мир і добро [2]. Білий наче символ світу, де зникають усі фарби, матеріальні властивості, тому і діє білий колір на нашу психіку як мовчання. Але це мовчання не мертве, а, навпаки, повне можливостей. Якщо додати до білого краплю його антипода, він перетворюється у сірий – нейтральний, меланхолійний колір. Сірий урівноважує композицію і об'єднує у собі міць чорного і чистоту білого. Так знаходиться баланс, немає контрасту, який психологічно тисне на людину, ставить її у певні вигадані рамки, адже поєднання протилежностей викликає сильне напруження.

Система сприйняття кольору у людини змінюється у залежності від багатьох факторів: вікових, фізіологічних, естетичних, соціально-культурних тощо. Насичені кольорами світлина виглядають цікаво і яскраво, але монохромна фотографія підкреслює деталі, небачені зовні. Чорно-білий кадр залишає місце уяві, а вона краще, ніж тисячі відтінків, робить знімок живим. Такі знімки можуть викликати глибокий емоційний відгук, адже увагу привертає не колір, а зміст. У людей з'являються думки, пов'язані з особистими проблемами минулого, сучасного, майбутнього. Дивлячись на чорно-білі світлина, які намагаються розповісти нові історії старими методами, відчуваєш хвилювання. Завдяки ним можна показати щось набагато більше, щось справжнє, неприкрите, оголене із середини.

Фотографи та дизайнери розуміють, що ахроматика – це виклик. Щоб дістатися до білого, необхідно пройти через чорний. Тільки після цього можна домогтися усвідомлення. Чорний пронизаний білим, але зрозуміти це можна, тільки впустивши чорний у себе. Це складний ефект, але саме так відбувається вплив на свідомість людини.

Отже, досліджуючи вплив ахроматичних кольорів на людину через сприйняття фотографії, слід зазначити, що цей процес індивідуальний, але завдяки монохромності увага зосереджується на змісті зображення, що провокує певні думки та емоції. Психологічний аспект сприйняття чорно-білих світлин пов'язаний з емоційним, соціально-культурним та естетичним станом.

Перелік посилань

1. Нуркова В.В. Психология фотографии. Культурно-исторический анализ: учеб. пособ. Москва: Юрайт, 2019. 473 с.
2. Базыма Б.А. Психология цвета: Теория и практика. Москва: Речь, 2005. – 112 с.